

Cestování s motoklubem

Máchův kraj a Lída Horská

Termín:	sobota 16. Září 2017 - neděle 17. Září 2017
Místo a čas startu:	benzínka SHELL Slavkov u Brna, v 9.00 hodin
Trasa 1:	365 km – 7:30 h jízdy
Trasa 2:	370 km – 7:20 h jízdy

Na vyjíždku vyrazíme severním směrem, údolím řeky Svratky. Silnice č.387 nás hezkými lesními zatáčkami dovede až na hráz **Vírské přehrady**, významnému vodnímu zdroji na horním toku Svratky.

Nedávno položený nový povrch. Zatáčka střídá zatáčku, není co dodávat.

O přehradě na horním toku Svratky se (ještě za C. a K. Monarchie) uvažovalo už kolem roku 1909. Teprve za první republiky, v roce 1928, byly zpracovány první projekty. Až konečně v roce 1947 stavba započala. Problémy se během výstavby jenom sypaly. Stavbu zahájily soukromé prvorepublikové firmy. Po převratu 1948 a znárodnění soukromé firmy zanikly. Hledal se nový

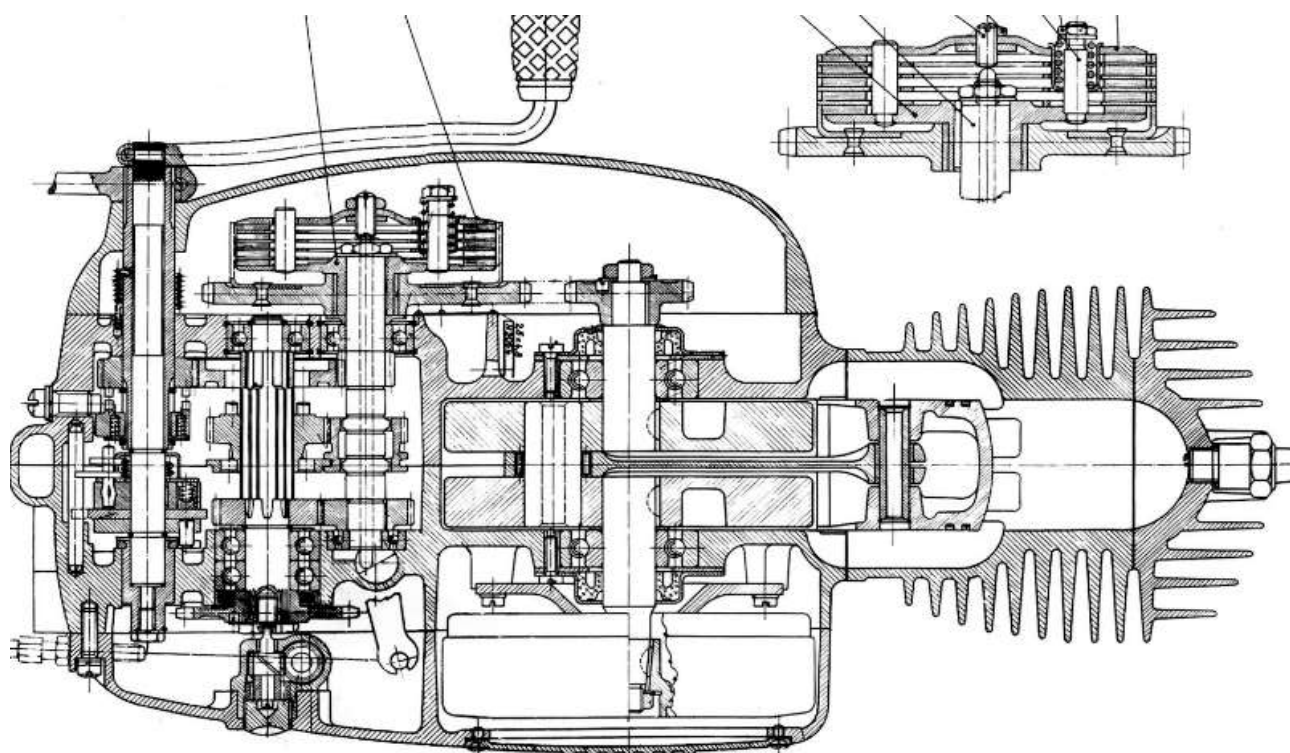
Cestování s motoklubem

dodavatel stavby. Přehradu dokončil Ingstav Brno až v roce 1957. Za názvem podniku měl připojen dovětek „národní podnik“.

Obyvatelé obcí v zátopové oblasti dostali na vybranou. Buď přesídlit do konfiskovaného domu v pohraničí poblíž Znojma, nebo přijmout finanční kompenzaci a postavit si dům podle svého uvážení v rodném kraji. Většina přijala peníze. Pro lidi z horského a lesnatého prostředí na břehu křišťálově čisté řeky nebylo rovinaté a rozpálené Znojmo myslitelné. Ale než stačili zařídit všechno potřebné, přišla Gottwaldova měnová reforma. Finanční odškodné za dům vystačilo po reformě akorát na tehdejší hit, ČZ 125T viz dole. Takto soudruzi trénovali národ v soběstačnosti a podporovali motorismus.

ČZ 125 T 1948 („T“ znamená teleskopickou vidlici)

Řez motorem ČZ 125 T

Cestování s motoklubem

Údolí Svratky, před zatopením přehradním jezerem, mělo nevšední kouzlo a říkali mu Moravské Merano. V sezóně tu trávil oddych na letních bytech více turistů, jako starousedlíků. Dnes za nízkého stavu vodní hladiny vystupují nad hladinu části betonárky přehradní nádrže. Pokud je ale hladina opravdu nízko, lze spatřit na dně přehrady i základy statků bývalých vesnic.

Život v údolí před zatopením.

Přehradu původně postavili jako víceúčelovou. Pro zmírnění jarních povodní, energetické a rekreační účely. Po zahájení těžby uranu v okolí se dramaticky změnil charakter spodních vod a přehrada začala sloužit jako zdroj pitné vody. Koupání je v přehradě zakázáno, jako energetický zdroj slouží vodní dílo dodnes. Vodní elektrárna Vír I je osazena dvěma Francisovými turbínami. Soustrojí turbín a generátorů vyrobí asi 13 700 MWh elektrické energie ročně.

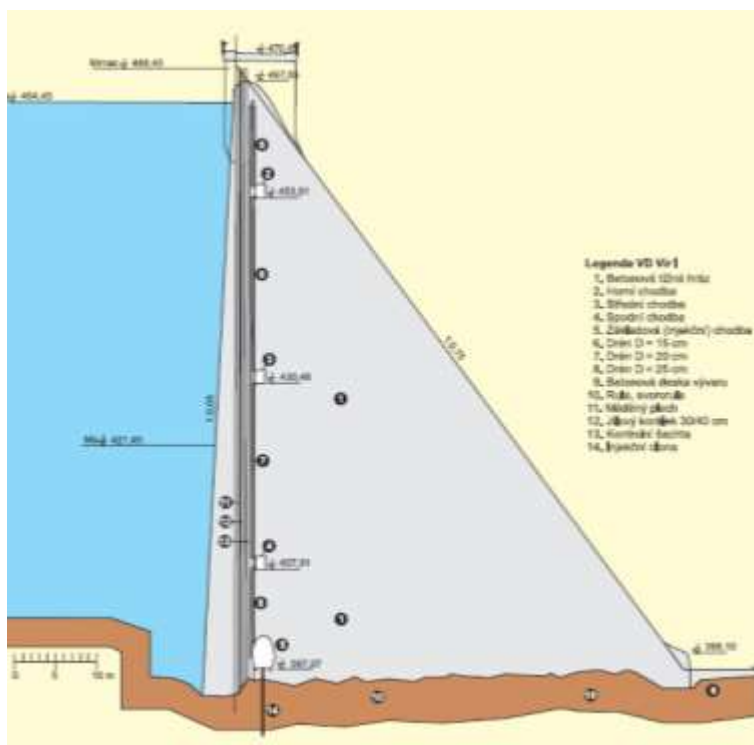
Ve vodní elektrárně Vír II je instalována jedna Kaplanova turbína, která vyrobí průměrně 2100MWh elektrické energie za rok. Vodní elektrárny Vír I a Vír II provozuje energetická společnost E.ON

Zaměřování budoucího staveniště vlevo František Synek z nedaleké Olešné, stavbyvedoucí přehrady.

Technické parametry MVE Vír I

Rok uvedení do provozu	1957
Počet a typ turbín	2x vertikální Francisovy
Instalovaný výkon turbín	TG1 6 000 kW; TG2 1 160kW
Instalovaný výkon generátorů	7 500 / 1 375 kVA
Hltnost (tj. maximální průtok vody při daném spádu)	12 / 2,1 m ³ .s ⁻¹
Spád	68 / 64 m
Otáčky	500 min ⁻¹
Průměr oběžného kola (OK)	1 150 - TG1 / 880 - TG2 mm
Výrobce	ČKD Blansko / ČKD Stalingrad Praha, Škoda Plzeň
Průměrná roční výroba	13 775 MWh (průměr za období 1969 – 2010)

Řez přehradní betonovou hrází

Francisova turbína

Od přehradní hráze se vydáme k **Dalečínu** a dále k **Jimramovu**. Dalečínskou motokrosovou trať však nenavštívíme, protože uprostřed Dalečína odbočíme na opačnou stranu. Až do Čáslavi se silnice stále kroutí levá, pravá a stoupá nahoru a zase dolů.

Na přehradní hrází

Cestování s motoklubem

Jede se hezkou krajinou, ale při svižném tempu není čas sledovat okolí. Snad jen kolem úpravny vody Švařec se silnice trochu narovná. Ale prakticky celou cestu Hornosvrateckou vrchovinou a Železnými horami až před **Čáslav** je dobré mít oči na stopkách.

Úpravna vody z vírské přehrady pro Brno Švařec

Silnice Honosvratecké vrchoviny a Železných hor jsou hladké a klikaté

Perštejn nedaleko Bystřice v roce 2005 vyhořel. Hasiči se k ohni tehdy nemohli dostat, pro obtížný přístup na nádvoří hradu. Snes už je opravený, střechy září novotou. Zastavovat se tu nebudeme ale tenhle zajímavý hrad, který sloužil jako kulisa k mnoha historickým filmům a pohádkám by stálo navštívit jako samostatnou výpravu.

Konzoly balkónů

Celkový pohled na Pernštejn

Královské opevněné město **Poličku** jen mineme. Město je spojeno s životem hudebního skladatele Bohuslava Martinů. Narodil se tu, ale brzy odešel do světa studovat. Žil trvale v cizině a jeho talent mu přinesl světové uznání. Světovou hudbu obohatil podobně jako tvorba Antonína Dvořáka. Po obsazení Francie Němci utekl před Hitlerem do Ameriky. Z poličky je ještě jeden slavný rodák: Martin Doktor. Rychlostní kanoista, má dvě zlaté olympijské medaile z roku 1996 z her v Atlantě.

Bohuslav Martinů

Marin Doktor v Atlantě 1996 na trati 1000m

Obora Žehušice je vedena ve stylu anglického parku. Rozloha je téměř 250 ha, zbudoval ji hrabě Matyáš Thun-Hohenstein v roce 1826 na místě vysušeného rybníka vysázením vzácných druhů rostlin. Daleko vzácnější je chov bílých jelenů. Thun-Hohenstein dostal od hraběte Kinského z Chlumce nad Cidlinou několik kusů bílých jelenů. Nemyslete si, nejsou to albíni, nemají žádnou poruchu pigmentace. Pocházejí odněkud z Persie či Indických Himalájí a jejich bílá barva je přirozená vzhledem k prostředí původu. Jelenům se tu daří, v nejlepších dobách čítalo stádo až 200 kusů. Zatímco tento druh v původní domovině vyhynul, zůstali tihle snad jediný stádo na světě. Zaslých jsem informaci, že je ještě jeden chov někde v Anglii, ale nevím to jistě. S bílými jeleny žije v oboře i stádo černé mutace daňka skvrnitého v počtu 130 kusů. Se zvěří se hospodaří mysliveckým způsobem. Do obory se nesmí, je pro veřejnost uzavřena.

Cestování s motoklubem

Všiměte si, že některé kusy mají na sobě hnědé fleky. Aby genom bílého stáda nezdegeneroval, kříží se bílé stádo s běžným hnědým zabarvením. Podle pravidel genetiky je část jedinců po křížení čistě bílá, část flekatá a část hnědě zbarvená. Do stáda se doplňují vybraní, geneticky čistě bílí jedinci.

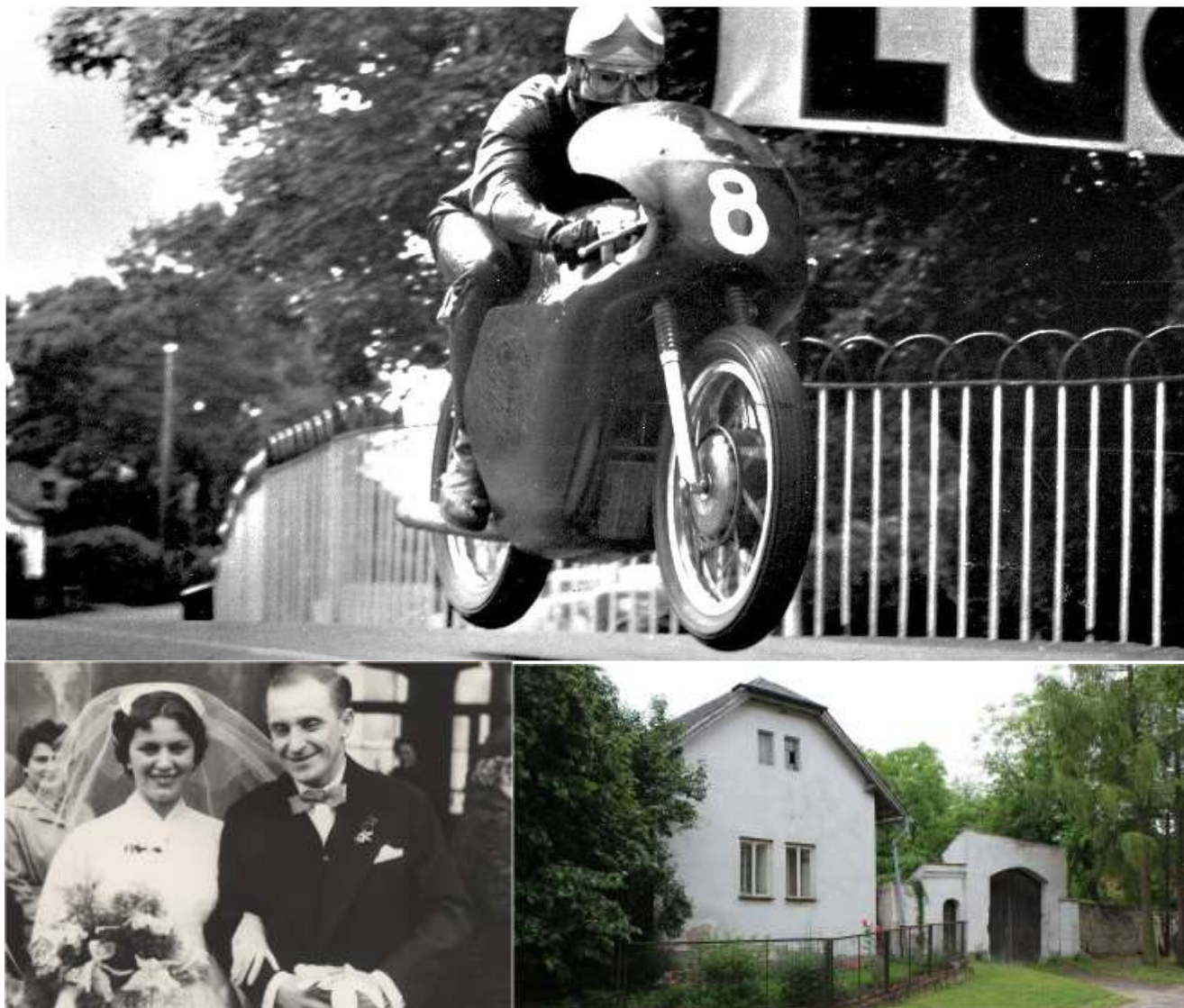

Obora Žehušice

Kolín, Poděbrady, Nymburk a pak už **Kochánky nad Jizerou**, rodiště Františka Šťastného, od roku 2014 zde zbudovali park, který nese jeho jméno. Psát cokoli o jeho osobě by bylo jako

Cestování s motoklubem

nosit dříví do lesa. Všechno už skvěle napsali jiní. Kniha Dalibora Janka „Šťastný František“ vám určitě v knihovně nechybí.

V posledním domku v Kochánkách nad Jizerou, nahoře pod lesem, se 12. listopadu 1927 narodil František Šťastný. Tento text o něm napsal spisovatel Bohumil Hrabal: „...A František vjel do Farinových zatáček ještě přesněji, odvážněji, už nejel pro lidi, ale pro sebe, jel skoro ve stopách té představy, jak se vůbec má jezdit, jen pro tu rozkoš, hvízdát si to po hranici života. A Osud mu taky dneska přál. Cítil to ve všech pohybech. Také diváci se vzpamatovávali a už se tak nebáli, když viděli tu jistotu. Poslední kolo jel František Šťastný takovým tunelem, údolím vystlaným z jáсотu hrdel, rukou, kapesníků a všeho ostatního, čím jen se dá vyjádřit nadšení. A tak místa k sezení, jakmile se přiblížil, měnila se v místa k stání...“

Liběchov-Dubá je úsek legendární silnice č.9. Hlavní tah na Českou Lípu začíná u křižovatky Želízky pokračuje zatáčkovitou nirvánou až do Dubé. Vjedeme do města, propleteme se centrem a vklouznem na malebné silničky Kokořínských roklí a pískovcových skal. Romantickým údolím budeme směřovat na Doksy, kde začíná další zajímavá silnice č. 270 mezi Máchovým jezerem a

Cestování s motoklubem

Břechyňským rybníkem k bývalému vojenskému letišti Mimoň. Mělo unikátní vzletovou dráhu, ohřivanou parním potrubím!!! Cesta bývá stejně jako ta do Dubé velmi často vlhká a kluzká.

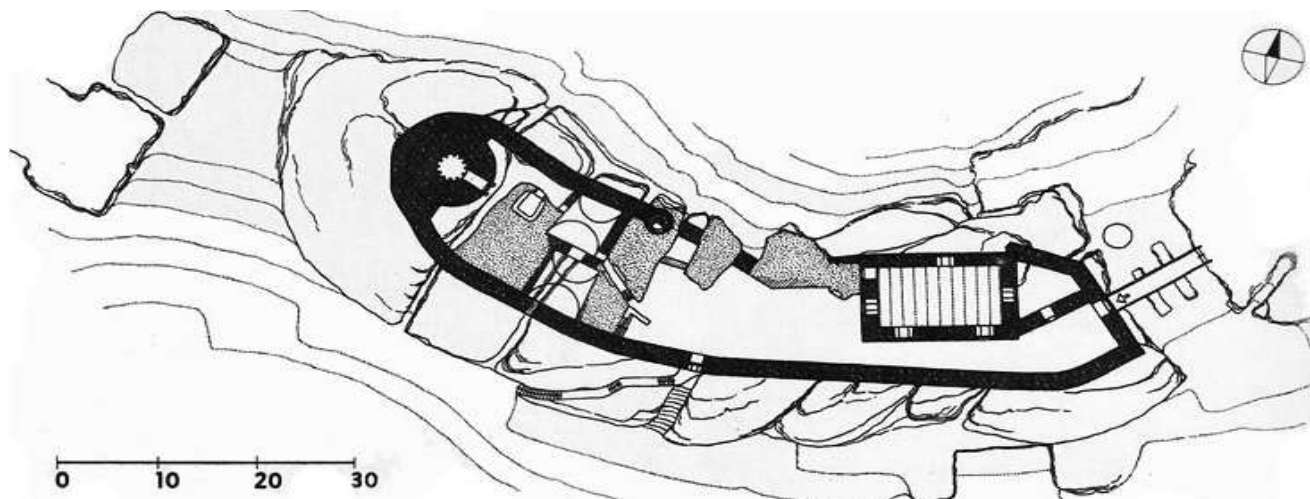
Kultovní silnice č.9 Liběchov – Dubá

Kokořinský důl jsou pískovcové skalní bloky a věže, skalního města, hluboké rokle, jeskyně a převisy, romantické tůně s porosty leknínů, i malebné roubené stavby. Hrad Kokořín dominuje krajině. Údolí se větví do mnoha bočních roklí, je přibližně 14 km dlouhé, projedeme ho od železniční zastávky Lhotka po křižovatku zvanou Ráj.

Kokořín je snad nejromantičtější z našich hradů. Ve svahu pod hradem jsou Nedamy. Umělé jeskyně, kde se lidé schovávali za třicetileté války.

Cestování s motoklubem

Půdorys přízemí hradu Kokořín

Útvary vpravo říkají houby. Vznikly zvětráváním pískovcových skal. Tvrdší horní vrstva s obsahem železa lépe odolala a spodní skály podlehly erozi. Tomu vlevo se říká Cinibulkova stezka (už nevím proč).

... a tomuhle se říká parádní cesta

Máchovo jezero, vlastně Velký Dokeský rybník, lidově Mácháč dal založit v roce 1366 Karel IV. na Robečském potoce. Hráz je vysoká 9,4 m, délka v koruně 130 m, plocha 284 ha, objem zadržené vody 6,312 mil. m³ a délka vzduší 3,1 km. V roce 2014 se hráz rekonstruovala, modernizace si vyžádala skoro 28 milionů korun a asi tisíc tun betonu. Vypuštění 6,3 milionů krychlových metrů vody trvalo asi pět týdnů, stejné množství nateklo zpět asi za pět měsíců. Opravu dělal firma AQUASYS ze Žďáru nad Sázavou, projekční práce firma MV projekt Praha.

Cestování s motoklubem

Vybudování suchého poldru pomocí vaků provedla firma AMET-GEO. Skalní podloží neumožnilo použití klasické štětovací stěny, proto byla zvolena technologie vytvořením valu s pomocí vaků FU Ecogreen 2t naplněných tříděným kamenivem. Na návodní hraně byla použita těsnící membrána z EPDM fólie a detaily hráze byly utěsněny bentonitovou směsí. Hráz čelila vodnímu sloupci po dobu oprav výpustního zařízení. Po opravě byla celá oblast včetně hráze zatopena a dočasná hráze byla demontována pod vodní hladinou.

Nová přetoková výpust jezera

Betonáž výpusti

Těsnící vaky FU Ecogreen

Průkop hráze s novým potrubím přetokové výpusti a spodních výpustí

Výpustě a hráze byly znovu uvedeny do provozu roku 2015. Mám v plánu u jezera přespát. Kempů, kde je možné pronajít chatku nebo postavit stan je kolem Máchova jezera jako máku. Posledně jsem spal v Chatové osadě **Bílý Kámen** za nějakých 130,- Kč pod stanem. Chatka tam přijde na 300,- za noc.

Myší hrádek

Cestování s motoklubem

A tu pověst o myším hrádku znáte? Tož bylo to o tom skalnatém ostrůvku uprostřed jezera. Obrázek ostrova je předchozí straně. Ostrov patřil v 15. století šlechtici Janu Pancíři z Kosořic. Tento loupeživý, bezcitný kruťas si uprostřed vod zbudoval hrádek jako loupežnické sídlo. Loupil a sýpky měl plné, na kraj však padla neúroda a bída. Zoufalí lidé se za tyranem vypravili a prosili o chléb. Pancíř je nechal pobít. Spravedlnost na sebe nenechala dlouho čekat. Z polí a luk kolem Dokskeho rybníka se seběhly tisíce myší, přeplavaly na skálu a vnikly do tvrze. Nejprve sežraly zásoby jídla, a když všechno snědly, zaútočily na Pancíře a s jeho druhy ho sežraly také. Zůstala jen pustá tvrz. Od té doby jí nikdo neřekl jinak než myší hrádek.

Pláže Máchova jezera

Máchův kraj. V kraji našeho největšího romantického básníka Karla Hynka Máchy, je řada hradů a hradních zřícenin. Zřícenina Děvín na vrcholu čedičem prostoupeného pískovcového vrchu (435 m) nedaleko obce Hamr na Jezeře. Pochází z roku 1250 a patřila mocnému rodu Markvarticů. Nebo zřícenina skalního hradu Jestřebí na dominantním pískovcovém skalním útvaru. Hrad vznikl ve 13. Století a byl raritou v tom, že neměl klasické hradby, vrchol skalního bloku byl opatřen přímo cimbuřím.

Zřícenina skalního hradu Jestřebí

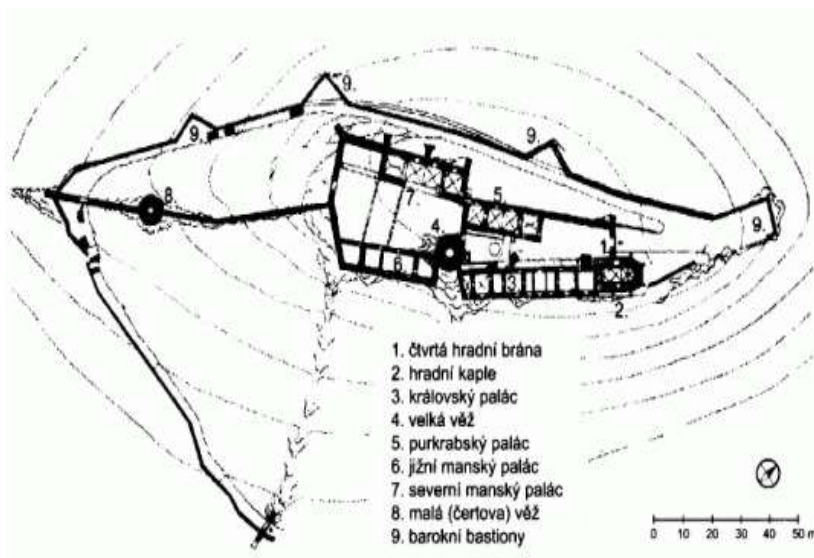
Cestování s motoklubem

Pak zřícenina tvrzi Jiljov u České Lípy, zřícenina hradu Ralsko na stejnojmenném kopci (696 m), zřícenina Ronov nebo Starý Bernštejn nedaleko Vrchovan u Dubé. Stál od roku 1427 na kuželovitém čedičovém kopci, stavěl ho Jindřich Hlaváč z Dubé.

A další a další objekty, kterých je v kraji jako naseto. My se podíváme ze sedla na ty nejznámější. První bude Bezděz, hrad Přemysla Otakara II, krále železného a zlatého. Začal ho stavět začátkem 13. století, aby chránil obchodní cesty a stál proti rozpínavosti sousedních rodů Ronovců a Markvarticů. Hrad byl obyvatelný až po Přemyslově smrti (zemřel 26. srpna 1278). Hrad obsadila braniborská posádka. Měla hlídat Přemyslova sedmiletého syna Václava a ovdovělou královnu Kunhutu. Oba je sem převezl v noci z 25. na 26. ledna r. 1279 Ota Braniborský. Byl správcem země, ale choval se jako dobyvatel. Až Karel IV, skoro o sto let později, dal věci do pořádku.

Bezděz

Půdorys hradu Bezděz

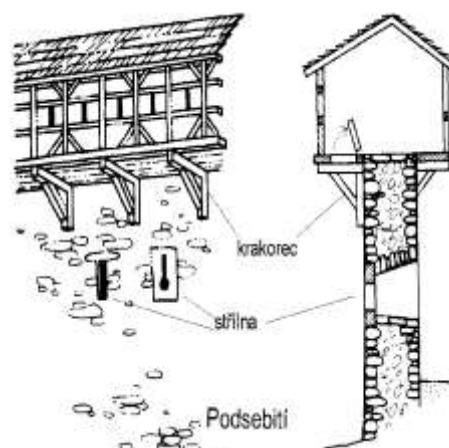
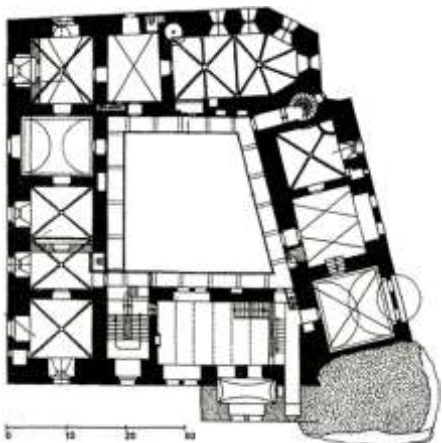

Schéma středověké hradby

Rovněž hrad **Houska** byl založen v letech 1270-1280 Přemyslem Otakarem II. na vysokém skalním ostrohu. Byl dokonce stavěn stejnou stavitelskou hutí. Měl to štěstí, že až do roku 1939 byl používán jako letní a reprezentativní sídlo bohatých vlastníků. Naposled ho držela Spolana Neratovice, než byl v restituci vrácen současným majitelům, panu Ing. Jaromíru Šimonkovi a paní MUDr. Blankce Horové. Dávají hrad do pořádku a zpřístupnili ho veřejnosti.

Půdorys hradu Houska

Letecký snímek

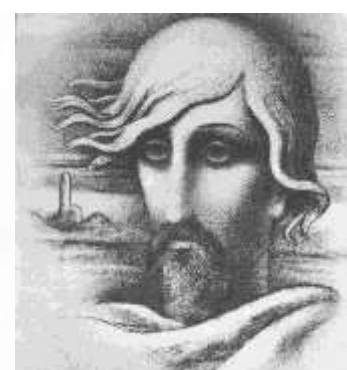

Ambit

Básník krajem hradů chodil pěšky za přítelem do Doks. Cestou prolízal zříceniny a šmejdil v nich. Inspirovaly ho k „Noci na Bezdězu“, nebo k „Máji“ a tak. Mácha byl vůbec zvláštní chlapík, byl fascinován smrtí. Narodil se v Praze. Jmenoval se Ignác, svou první knížku podepsal Karel Hynek Mácha a už mu to zůstalo. Pěšky toho prochodil ještě mnohem víc: Kokořínsko, Krkonoše, Boleslavský kraj, Ralsko a Lužické hory. Dokonce byl až v Itálii! Všude navštěvoval hrady, zejména zříceniny. Byl bouřlivák, když na to přišlo, zmlátil v Litoměřicích opilého chlapa. Lezl přes plot za holkama. Byl fešák a dobře stavěný, často ženské střídal. Všechno, co s nimi dělal, si jadrně zapisoval do tajného notesu. To je jiné čtení než „...Viléme, ...Jarmilo!“. Co nová milenka, to nová báseň. Taky uměl kalit. Zaslechl jsem někde, že ve dvou vypil s přítelem během dvou týdnů pochodu přes 40 litrů vína. Žil rychle, umřel před třicítkou, ale za tu krátkou dobu toho hodně stihnul. Máchovo jméno nesou ulice, instituce, zeměpisné názvy (Máchovo jezero, Máchův kraj...), měsíci květnu se říká Máchův čas. Jeho osobnost je symbolem životního elánu. Já si o něm myslím, že byl chlap z masa a kostí, co uměl chytit život za pačesy. Romantického eunucha s bolavou duší z něho udělali gymnaziální profesoři.

Máchův autentický portrét

Takto ho „vidí“ literáti

Trosky další oblíbené místo básníka. Bizarní zřícenina gotického hradu připomínající dva rohy. Hrad pochází někdy ze 14. Století, silueta je zdaleka vidět a stala se symbolem Českého ráje. Stavba hradu na dvou čedičových skaliscích, vyřelých čedičových sopouších bývalé sopky, učinila z Trosek nedobytný hrad. Jedna věž se jmenuje Baba a druhá Pana. Baba je 47m nad nádvořím hradu a Pana dokonce o deset metrů výše. Z obou je bezvadný rozhled do krajiny.

Cestování s motoklubem

Pohledy na skutečný hrad

Pohled na model hradu současný stav

Pohled na model rekonstrukce hradu

Nejvyšší horou Českého ráje a zároveň i Podkrkonoší je **Kozákov** (744 m). Melafyrová hora byla ve třetihorách sopkou. V dutinách melafyru (andezitové vyvřeliny) jsou ukryta ložiska olivínů, achátů, jaspisů, ametystů a dalších polodrahokamů. Drahé kameny se tu hledaly od středověku pro výzdobu chrámů. Kameny z Kozákova zdobí například stěny kaplí na Karlštejně, kapli svatého Víta v Praze. Melafyr se v okolí Kozákova těžil a zpracovával odpradáвна. O tom svědčí nálezy v jeskyních Babí a Kudrnáčova pec. Byly zde objeveny kamenářské dílny z mladší doby kamenné.

Kozákov

Hledači drahokamů ve Votrubcově lomu.

Cestování s motoklubem

Achát

Ametyst

Olivín

Jaspis

Pekařova brána v Českém ráji vznikla při stavbě silnice, průrazu místní skály vytesali do skály lomený oblouk. Brána nese jméno známého českého historika Josefa Pekaře.

No nic, opustíme Český ráj a popojedeme na východ směrem k domovu. Na cestě nás očekává **Jičín**. Město by bylo na samostatnou návštěvu, ale chci tu připomenout hlavně legendární motocyklový závod „Cenu Prachovských skal“. Platil v 60. letech za jeden z nejvýznamnějších v Evropě. Do Jičína přijížděli závodníci z celého světa a s nimi uvolněný životní styl. Legendární byly pařby v jičínských hotelech Praha a Slavie nebo v hotelu Košíček na Prachově. Věvodil jim...? No, hádejte kdo?! Ano, přece František Šťastný! Traduje se historka, že spolu s Lewisem Youngem z Rhodesie pašovali z Velké ceny Jugoslávie koňak v kanystru na Velkou cenu Finska... To jen soudruzi si mysleli, že takové obsazení jezdců přijíždělo proto, že trofeje vítězů byly z českého křišťálu. Jakmile se do čela organizačního týmu vyšvihli lidé z armády a Veřejné bezpečnosti, celá tradice motocyklových závodů pak šla rychle do háje.

Atmosféra závodů se vyrovnala velkým cenám

Tyhle tři Jičínské rodáky není potřeba představovat...

Do názvu tohoto itineráře jsem použil jméno Ludmila Horská. Narodila se 9. 12. 1903 a zemřela tragicky na následky srážky s nákladákem 18. 8. 1926. Lída byla úřednice u firmy Karlík a spol. Začátkem dubna 1926 si koupila motocykl Douglas 350 a začala vést deník o všem, co s ním podnikala. Popisuje údržbu, společné výlety, závody, defekty a pády. V deníku zmiňuje další motokáře, známé osobnosti v tehdejší domácím motoristickém světě. Sem, do Máchova kraje její parta často jezdila. Liběchov – Dubá byla už tehdy oblíbená motokářská štreka.

Deník sleduje řetěz událostí až k nehodě, při které Lída zahynula. Knížku (zápisky z deníku), doplňují poznámky pod čarou, které vysvětlují dobové detaily a souvislosti. Například stav na trhu motocyklů poloviny 20. let, stav silniční sítě, hustotu dopravy, motoristickou výstroj, charakteristiku tehdejších motocyklů, dopravní předpisy, dopravní nehody, závody 20. let, kluby i motokářský hantec plný germanismů. V knížce si počte nejen motokář, ale i čtenář, který chce líp porozumět dobové atmosféře. Knížka je autentická z neobvyklého úhlu pohledu. Tím je výjimečná. Kdo hledá podrobnosti z historie motorismu, najde v publikaci bohatě zajímavého materiálu a podkladů. Knihu napsal prastrýc Ludmily, Jan Králík, když po osmdesáti letech objevil Lídin založený a zapomenutý deník.

Douglas 1926 EW 350 ccm

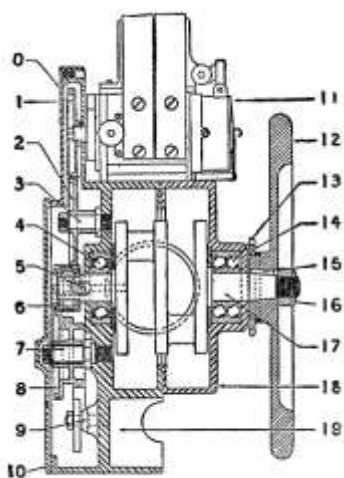
Cestování s motoklubem

Lída na svém Douglasu, kterému říká láskyplně „Čudlas“. Později tato přezdívka přešla i na ni.

Douglas 1926 EW 350 ccm details.

Svislý řez motorem

Douglas 350 v závodním tempu

Titulní strana zajímavé knížky „Lída Horská: Deník motocyklistky 1926“.

Sušárna chmele v Dubé. Ojedinělá technická památka z roku 1889. Sušil se v ní tzv. Dubský zelenáč. V 19. století se v kraji pěstoval tzv. dokský nebo dubský zelený chmel, z něhož se vařilo výborné pivo. Nejstarší zmínky o sušárně chmele v Dubé pochází z roku 1877. Chmel se sušil na sítěch a dřevěných rošttech. V době největší slávy zde fungovalo šest sušáren, dochovala se pouze tato. Stavba je unikátní sušením ve dvou kruhovitých věžích. Podobně se sušilo v Anglii nebo ve Francii.

Holice jsou svázány s motocykly. Místní Automotoklub je velice rozvinutý. Provozují kavárnu, autokemp, autoservis a obchod s náhradními díly. Pořádají sportovní akce na mezinárodní úrovni ať už motokros, nebo ledovou plochou dráhu. Dokonce se rozhodli vybudovat ve spolupráci s městem Holice muzeum motocyklistiky.

Studie muzea v Holicích z roku 2016 od architekta Patrika Šarmíra.

Cestování s motoklubem

Ve Vysokém Mýtě je další silný Automotoklub KAROSA. Vlastní dokonce svůj okruh. Jezdí se na něm motokáry, motardy, silniční motocykly i automobily.

Letecký snímek okruhu ve Vysokém Mýtě a záběr z volných jízd silničářů

Vysoké Mýto má tradici ve výrobě karosérií. Někdy v roce 1895 se usadil ve Vysokém Mýtě Josef Sodomka a v pronajatých prostorách zde založil firmu "První východočeská výroba kočárů Josefa Sodomky". Zpočátku se zabýval opravami kočárů, landaurů, potahových vozů a saní. Za věno manželky Kateřiny rozšířil firmu a na ploše 92 m² s pěti dělníky položil základ podniku. Kateřina se starala o zakázky, vyřizování objednávek a účetnictví. Na soutěžích elegance, porážel pravidelně konkurenty z celého světa. A vůbec, příběh firmy CARROSSERIE SODOMKA každý motorista dobře zná, navíc je bohatě vylíčen na internetu. Proto jen ukázka jeho práce na obrázku:

Aero 50 Dynamik, snad nejznámější karoserie automobilu od Sodomky, přezdívána také "Arizona"

Komunitní a kulturní centrum Fabrika ve **Svitavách**. Je příkladem konverze budovy staré barvírny látek z roku 1925 do nové podoby vzdělávacího a kulturního centra Svitav. Všelijakých barvíren a starých textilních fabrik je v údolí řeky Svitavy plno. Je celkem smutné, že tyto stavby utvářely charakter údolí řeky Svitavy a dnes pro ně není využití. Budovy byly často místem pohnutých osudů lidí a svědkem dějinných událostí. Jako textilka v Moravské Chrastové a to nemluvím o bývalé továrně Oskara Schindlera, která je místní dominantou a zároveň mementem

Cestování s motoklubem

někdejšího progresivního odvětví průmyslu. Oskar Schindler zachránil během války přes tisíc Židů, tento silný příběh je natolik známý, že není třeba dále pokračovat.

Starý stav budovy barvírny

Budova po konverzi a rekonstrukci

Autorem konverze Svitavské budovy je Roman Svojanovský, projektantem Ing. Ivo Junek, dodavatelem stavby společnost VW Wachal a.s. a investorem bylo Město Svitavy.

Koclířov je spojen se Slavkovem prostřednictvím osudu řádu školských sester. Ve zdejších klášterním komplexu sídlila kongregace Františkánské větve školských sester. Představená této kongregace, Jákoba Zahálková, měla úzké vazby s kongregací Wroclawské větve školských sester, které sídlily ve Slavkově.

Základní kámen kláštera v Koclířově položili redemptoristé roku 1852, vznikl tu první hospic v Čechách a školské sestry zde zřídily sirotčinec a školu pro dívky. Dnes je zde sídlo Českomoravské Fatimy - Fatimského apoštolátu v ČR. V Klášterní kavárně nabízí výborný jablečný štrúdl, koláčky, domácí cukroví a dobrá káva je samozřejmost.

Komplex Koclířovského kláštera z ptačí perspektivy

Ve Slavkově se Chudé školské sestry naší Paní objevili pravděpodobně roku 1833 na podnět tehdejšího starosty Antonína Příklad. Přišly z tehdy Rakousko-Uherského Slezska, byly to téměř bez výjimky Němky narozené v pruském Slezsku, případně v jiné části Německa. V menší míře byly mezi nimi také Polky. Později přicházely Němky z okolí Javorníka, Krnova a Karvinského hornického regionu, odkud pocházelo také několik polských sester. Důležité bylo, že většinou pocházely z okolí urbanicky a průmyslově vyvinuté Wroclawi, kde se jim dostalo perfektního vzdělání. Většinou pocházeli z intelektuálních rodin, prestižních rodin hutního inspektora, ředitele dolu, továrníka, ředitele školy, ředitele kůru, lékaře, daňového kontrolora, správce panství, ředitele kanceláře, soudního sekretáře, císařského zemského rady a podobně. Ve Slavkově

německé řeholnice založily českou školu, učit se začalo někdy kolem r. 1859. Výuka v cizí řeči pro ně nebyla určitě jednoduchá. K tomu navíc přicházely útoky obyvatel proti klášterní škole, měly více protiněmecký než proticírkevní pozadí. O to větší problémy nastaly po politickém převratu v roce 1918, kdy se filiálka německých sester ocitla ve zcela cizím, novém československém státu. Navíc byl řád podřízen zahraničnímu velení ve Wroclawi. Řeholnice z toho důvodu založili roku 1923 novou československou provincii Chudých školských sester. Slavkovská filiálka byla jejím centrem. Ze Slavkova dohlíželi nad dalšími osmi domy na česko-polském pomezí. Šéfovala tomu provinciální Vojtěcha Pečová. Neměla to lehké, protože byla podřízena rozhodování Wroclawské Matce představené Bruno Thomové. Ta měla co mluvit i do finančních záležitostí československé provincie a všechna důležitá rozhodnutí si u ní musela Vojtěcha nechat schválit. Vojtěcha vlastně seděla na dvou židlích. Byla jednak Slavkovská představená ale taky představená provinciální. Což znamenalo objíždění německých filiálek a řešit jejich problémy. Měla k sobě provinciální asistentku, Němku Angelinu Begovou z Bohumína, která služebky v sudetských domech zřejmě objížděla sama. Generální představená Matka Bruno Thomová rozdělila československou provincii na dva vikariáty. Český vikariát, s centrem ve Slavkově, šéfovala Vojtěcha Pečová. A německý, s centrem v Bohumíně, přiklepla Angelině, měl spadat pod Slavkov. Angelina přesto Vojtěchu furt obcházela a obracela se rovnou na generální představenou ve Wroclawi. Většina sester měla vazby mnohem silnější na Wroclaw, než ke Slavkovu. Z Wroclawi pocházely, vystudovaly tam, prožily noviciát a poté odešly do Rakouska, kde udělaly doplňující zkoušky. No a po roce 1918 musely mít i zkoušky z češtiny. Tedy alespoň ty, které pracovaly jako učitelky. Roku 1933 Chudé školské sestry ve Slavkově například provozovaly obecnou a měšťanskou školu, mateřskou školku, dětský útulek, dívčí penzionát a tříměsíční kurzy vaření pro dívky z okolí. Žáci taky chodili na soukromé hodiny němčiny. A dokonce zde byla s úspěchem provozována i hospodyňská škola.

Slavkovskou kongregaci koncem dvacátých let provázely velké finanční potíže. Němečtí představení chtěli Vojtěchu sesadit a centrum provincie udělat jinde. Wroclawská provinciální představená Juditha Neumannová navrhovala, prodat nemovitosti, domy a pozemky ve Slavkově nějaké české kongregaci a působiště zrušit. Dluhy byly veliké a vydělané prostředky nestačily ani na běžnou obživu komunity. Dostatek dorostu, kvůli averzi vůči Němcům, nebyl v dohledu.

Němec, olomoucký dominikán Schlösinger, předseda Německého říšského svazu charity v Československu a sám sebe pasovaný ochránce zájmů (německých) řeholních sester, poslal v listopadu 1930 mnichovské generální představené dopis, že požaduje filiálku Chudých školských sester provinciálnímu mateřinci ve Slavkově zrušit. Důvodem mimo jiné bylo, že prý Vojtěcha Pečová neumí pořádně německy..., že Němci mají nedůvěru ke školám vedených takovými lidmi jako je ona..., že tu Německý dorost nemá odpovídající podmínky... a jiné nacionalistické důvody. Požadoval, aby zůstal zachován jen Německý vikariát. Na jeho popud (udání) byla vykonána roku 1931 inspekce. Závěr se dal čekat. Vojtěcha nadále neměla mít žádné pravomoci, všechno musela konzultovat s Wroclawí, a sama nesměla vůbec nic. Rozhodnutí inspektorka generální představená Matka Almeda odůvodňovala především hospodářskými problémy, ohrožením řeholní disciplíny, žádné otevřené nářky na averzi mezi německými (sudetskými) a českými sestrami v rozhodnutí nebyly. Čas běžel a Hitlerovský režim nabíral na síle a stále více ovlivňoval i církevní záležitosti, Němci se odvažovali stále více se prosazovat.

Juditha si nedala pokoj a v lednu 1936 znovu ve spolupráci s generální představenou Matkou Almedou napsala znovu žádost o zrušení Slavkova přímo papeži Piu XI, dopis byl plný národnostní nesnášenlivosti. A svým šéfům, Brněnskému a Wroclawskému biskupovi, napsala o

plánu zrušení Slavkova s tím, že v Římě už vyjádřili souhlas. Wroclawský biskup se ale naštvál, protože ho Juditha obešla rovnou k Papeži. Odpověděl, že když chce Juditha přeložit všechny Slavkovské řeholnice do německého prostředí kvůli jazykové bariéře, co si tam počnou s češkami?; jak chce Juditha vyřešit dluhy Slavkovské filiálky?; a co na přeložení řeknou Zemské úřady, které jsou na existenci škol závislé? ...A dokud že se sporné otázky nevyřeší, zůstane vše při starém. Juditha musela sklápnout. Slavkovské řeholnice? Ty o těchto intrikách vůbec nevěděly. Hitlerovská moc ale udělala svoje. V roce 1938 Vojtěchu Pečovou střídá vídeňská Češka Ignácie Koubová. Ke skutečnému naplnění změny nikdy nedošlo, přišla německá okupace a zastavení činnosti kongregace. Řeholnice si musely najít jiné živobytí.

A proč se kongregace potýkala s dluhy? V letech 1926-1927 sestry postavily novou školní budovu (dodnes se jí říká klášter), rozpočet byl 214.000,-Kč. Dluh splácela provincie až do roku 1950. Vojtěcha Pečová psala žádost na centrálu do Mnichova o povolení půjčit si 60.000,-Kč na 5% úrok. Ani ne za rok na to psala kongregaci do Mnichova znovu a prosila o poskytnutí finanční pomoci, že k prvnímu říjnu má zaplatit daně 18.000,-Kč, že dalších 24.000,-Kč dluží staviteli a nemá na placení peníze. Jinde žádat nemohla, protože konventu v Hliwicích dlužila 20.000,-Marek a v Bohumíně si dříve půjčila taky. Navíc školský úřad požadoval ke škole přístavbu tělocvičny, bez které výuku ve Slavkově nepovolí. Tělocvičnu v letech 1929-30 tedy postavili s nákladem 320.000,-Kč.

Klášter, klášterní škola a tělocvična ve Slavkově

Vojtěcha byla docela dobrá manažerka: jednala s církevními i „světskými“ úřady, ekonomika byla její běžná pracovní náplň. Kongregace kupovala nebo prodávala domy a nemovitosti, uzavírala smlouvy se zřizovateli pedagogických institucí, bylo potřeba zajistit opravy, přístavby, zařízení domů. Vyřizování agendy s peněžními ústavami, zakládání či rušení konta, půjčky, splátky, vybírání úroků. Tohle všechno, za celý vikariát (Bílá Voda, Bohumín, Krnov a Slavkov) plus běžný chod filiálky ve Slavkově, všechno měla Vojtěcha na starosti.

S příjmem do kasy kongregace to nebylo snadné: Na provoz si musely filiálky vydělat samy vybíráním školného a příspěvků mecenášů, případně žádaly o zemskou subvenci. Od německého vikariátu se asi ničeho nedočkaly. Na platy sester nebylo, byly rády, že měly zajištěné potraviny, topivo, pitnou a užitkovou vodu, elektrické osvětlení, opravy zařízení a odvod

daní. Pohledávky k 26.2.1930 činily 233 425 Kč. Někde jsem četl, že plat řeholnice učitelky byl 4kč za měsíc.

Klášter dobová kresba

A jaký byl denní režim v kongregaci? No, posuďte sami:

- 5:00 vstávání, oblékání a stlaní postelí, přitom modlitba;
- 5:30 – 6:00 společná ranní modlitba s rozjímáním;
- 6:00 – 7:00 opakování školních lekcí, psaní úkolů;
- 7:00 snídaně;
- 7:30 mše svatá;
- 8:00 – 11:00 vyučování;
- 11:00 – 11:45 oběd, během jídla předčítání z duchovní knihy;
- 11:45 – 12:30 rekreace v zahradě (dvakrát týdně delší vycházka do přírody);
- 12:30 – 14:00 učení (samostatné opakování);
- 14:00 – 17:00 výuka ručních prací, při ní se často zpívá;
- 17:00 – 18:00 učení (příprava na další den);
- 18:00 – 18:45 večere, během jídla předčítání z duchovní knihy;
- 18:45 – 19:30 rekreace (v létě v zahradě, v zimě v místnosti);
- 19:30 – 20:30 vyučování přírodovědy nebo jiných lehčích předmětů ;
- 20:30 (v létě 21:00) společná večerní modlitba po zhasnutí ložnici naprosté ticho;

Moravská Třebová je renesanční perla. Město je protkáno renezančními a gotickými památkami, Čtvercové náměstí lemované renezančními a gotickými domy, v mázhauzech je možno vidět zdobené konzoly, síťové klenby a zdobná graffiti. Část města kolem náměstí je památkovou zónou. Město vzkvétalo za pánů z Boskovic a za Vladislava Vlena z Žerotína. Snad nejcennější je renesanční zámek nedaleko náměstí. Poblíž je i barokní křížová cesta na místní hřbitov s gotickou kaplí - Křížový vrch.

Cestování s motoklubem

Poznámka: K tomuto místu se pojí místní pověst, kdy Josef Herkner zbudoval na jižní straně Křížového vrchu nádhernou zahradu pro svou vyvolenou, nezletilou, Annu Gläßerovou. Zahradu zbudoval v místě, odkud bylo vidět na dům, kde bydlela. Anna si na nátlak rodičů musela vzít 10. 2. 1824 rychtáře z Linhartic Franze Gromese, žalem však do roka umřela. Byla pohřbena na hřbitově v Moravské Třebové do rodinného hrobu Gromesů. Jenže Josef Annino tělo z hrobu vykopal a vynesl do své zahrady a zde ji pohřbil, bez rakve, do vrstvy růží. Josef se roku 1831 také oženil, ale jeho manželství nebylo šťastné, 27.6.1838 se zastřelil. Jeho žena nechala zahradu zpustnout.

Na místě Josefovy zahrady se začal těžit pískovec a roku 1934 byla v lomu nalezena kostra, mladé ženy, která byla pohřbena v černém hedvábí ve velké vrstvě květin. Nato byly otevřeny hroby Gromesů a zjistilo se, že Anniny ostatky opravdu chybí. Po sto letech se příběh této nešťastné lásky znovu otevřel.

Nádvoří a bosáže portálu zámku

Vzácný raně renesanční bosovaný portál dodnes hlásá jméno stavebníka s letopočtem (Ladislaus de Boskovic et Nigromonte Dominus castri humus me fecit sub anno Domini 1492). Tato stavba je nejstarší renesanční památka v našich zemích a na sever od Alp. Brána je mimořádnou stavební památkou. Je ceněna stejně jako ostění Vladislavského sálu na pražském Hradě nebo portál tovačovském zámku.

Cestování s motoklubem

Ladislav z Boskovic

Magdaléna z Dubé

Latinská škola je nedaleko farního kostela. Vyučovalo se v ní latině, řečtině, filozofii a dalším předmětům. Nad renezančními architrávy oken školy jsou vytesány latinské a řecké nápisy. Pro poskytování kvalitního vzdělání se Třebové říkalo Moravské Athény. Dnes se ve škole nachází restaurace Latinka, můžeme se stavit (...a doufám že se taky stavíme) na něco dobrého.

Okna latinské školy s citáty

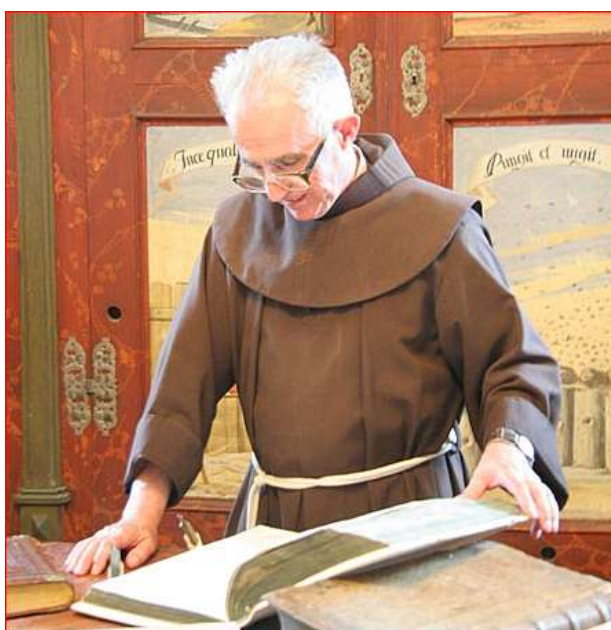
Cestování s motoklubem

Interiér Latinské školy

Ve městě se nachází klášter a knihovna Františkánů, zde mniši uchovávají knihy od sedmnáctého století, kdy v klášteře byla založena i filozofická studia

Knihovna Františkánů

podobu elektronicky zrekonstruovala výtvarnice Helena Lukášová. Vše konzultovala s egyptology.

Muzeum v Moravské Třebové bylo zbudováno přispěním místního patriota, mecenáše a orientálního cestovatele Ludwiga Holzmaistera v roce 1906. Muzeu věnoval mnoho předmětů posbíraných při jeho cestách po orientu. Snad nejzajímavější je zachovalý sarkofág a mumie egyptské princezny Hereret. Hereret je první mumii v České republice, u které odborníci provedli 3D rekonstrukci její podoby. Její

Schránka s mumii egyptské princezny Hereret

Kostel **Křenov** stavba, kterou osobně navrhl Jan Blažej Santini-Aichel, řídil ji a dozoroval. Jan Blažej byl zajímavou postavou: Samostatně realizoval stavby, projektoval a ze své práce měl velmi bohaté příjmy. Není doloženo, že by byl členem některého ze stavitelských cechů nebo vlastnil stavební firmu. Byl pouze projektantem, dohlížečím na provádění vlastních staveb. Baroko se v jeho podání vždycky vyznačuje promyšleným interiérem a z něj vychází propracované tvary budovy. Jeho stavby se vyznačují vynikající akustikou a přirozeným osvětlením. Byl typickým self-made-manem, perfektně zvládal stavební řemesla, matematiku, geometrii a stavební fyziku. Navíc byl i workoholik, zůstalo po něm více jak stovka staveb a každá z nich je nabitá emoční atmosférou.

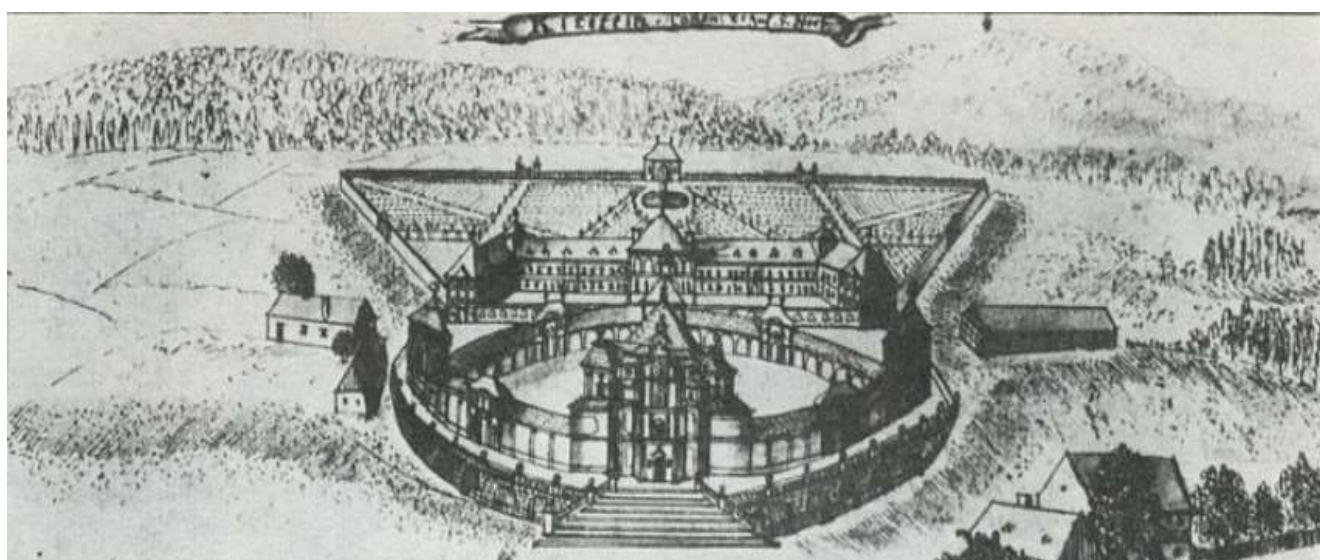

Exteriér a interiér kostela v Křenově

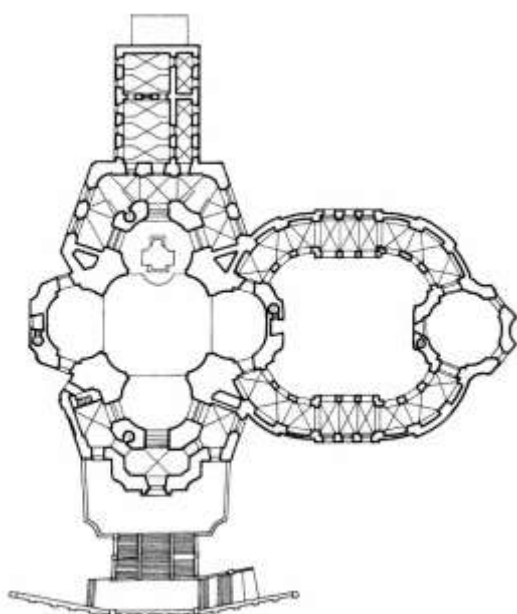
Legenda praví, že místo, kde se dnes nachází městyň **Křtiny**, bylo v minulosti svědkem křtů věrozvěstů Cyrila a Metoděje a jejich žáků. Tomu odpovídá i dávné pojmenování Vallis baptismi, tedy Údolí křtu. Kostel Panny Marie je barokní poutní kostel ve Křtinách, vybudovaný během první poloviny 18. století podle návrhu architekta Jana Blažeje Santiniho-Aichela. S vlastním chrámem se začalo stavět roku 1728, tedy pět let po smrti Santiniho. Provádějícím architektem byl brněnský František Benedikt Klíčnický. Stavitelem byl František Antonín Ritz. Kostel spolu s přílehlou kaplí svaté Anny a bývalým proboštvím je dominantou obce. Celý poutní areál byl roku

Cestování s motoklubem

2008 vyhlášen národní kulturní památkou České republiky. Santini pravděpodobně dobře znal turínský kostel Immacolata Concezione od Guarina Guariniho. Krajní pole hloubkové kompozice tohoto turínského chrámu, jehož půdorys stěn je veden na kružnici, inspirovala utváření půdorysu a obvodové zdi ramen křížové dispozice křtinského kostela. Chrám, dlouhý 65 metrů, vysoký a široký 35 metrů, má v sobě zabudovanou zvonohru a je postaven ve tvaru rovnoramenného kříže. Základ je prořat kružnicí se čtyřmi podkovovitými ovály, takže připomíná románskou rotundu se čtyřmi apsidami. Kostel se pyšní 73 metrů vysokou věží a jeho interiér osvětluje přes třicet oken. Na stycích jednotlivých báňových kleneb ve křtinském kostele však nepoužil motivu zprostředkujících valených sedel, jak je tomu v Turíně, místo toho klenební plochy do sebe narážejí se strohým ořezu, který je dán vertikální rovinou jejich styku. Tímto je u této centrály podtržena „buněčná“ prostorová skladba bez náznaku prostorového scelení či proniků kleneb. V podzemí je ossarium, asi nejpozoruhodnější křtinská zajímavost, hlavně nález dvanácti lidských lebek, které jsou označeny černou kresbou ve tvaru vavřínového věnce a symbolu v podobě písmene „T“ na čele. Co to znamená, zatím nikdo neví...

Santiniho vlastnoruční koncept

Půdorys a čelní pohled na poutní kostel ve Křtinách

A to je všechno co mne o cestě napadá. Tož těším se na společnou projížďku

